

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 112/2018-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 20. marca 2018 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], zastúpených obchodnou spoločnosťou Jurek, advokátska kancelária, s. r. o., Páričkova 15, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Pavel Jurek, pre namietané porušenie ich práv podľa čl. 1 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky a práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Bratislava V č. k. 40 C 97/2010-355 z 11. júna 2015 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 7 Co 629/2015-455 z 25. októbra 2017 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažnosťou podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 10. januára 2018 sa [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovatelia“), domáhali vydania nálezu, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie

ich v záhlaví označených práv rozsudkom Okresného súdu Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) č. k. 40 C 97/2010-355 z 11. júna 2015 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 7 Co 629/2015-455 z 25. októbra 2017 a ktorým by napadnuté rozsudky zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

2. Zo sťažnosti a z príloh k nej pripojených vyplýva, že na okresnom súde sa viedlo konanie o žalobe navrhovateľky [REDAKOVANÉ], ktorou sa proti sťažovateľom domáhala určenia, že je dedičkou po poručiteľovi [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], z dôvodu, že žila s poručiteľom najmenej po dobu jedného roka pred jeho smrťou v spoločnej domácnosti. Okresný súd žalobe vyhovel a napadnutým rozsudkom z 11. júna 2015 určil, že navrhovateľka je dedičkou zo zákona v druhej dedičskej skupine v zmysle § 474 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Sťažovatelia nespokojní s rozhodnutím tvrdia, že okresný súd odôvodnil svoje rozhodnutie malicherne, nepreskúmateľne a bez náležite zisteného skutkového stavu. Na podporu svojho názoru uvádzajú v obsahu sťažnosti rozsiahle skutkové okolnosti a konštatujú, že *„súd môže svoje rozhodnutie založiť len na skutočnostiach, ktoré boli v konaní preukázané s vysokou mierou pravdepodobnosti, hraničiacou s istotou“*. V ich veci však tomu tak podľa ich názoru nebolo. Okresný súd sa nevysporiadal s dokazovaním, nedostatočne zistil skutkový stav a vec nesprávne právne posúdil.

3. Na odvolanie sťažovateľov krajský súd ako súd odvolací rozhodnutie okresného súdu rozsudkom z 25. októbra 2017 potvrdil ako vecne správne. Ani s týmto rozhodnutím sa sťažovatelia nestotožňujú. Rozhodnutiu krajského súdu vyčítajú, že pojem spolužitie vykladá mimoriadne extenzívne a k takému výkladu dochádza na podklade domnienok, ktoré si krajský súd podľa ich názoru vyvodil intuitívnym spôsobom, teda nesprávne. Z uvedeného dôvodu považujú i toto rozhodnutie za zmätočné, nepreskúmateľné a arbitrárne.

4. Na tomto základe sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom vyslovil, že napadnutými rozsudkami okresného súdu a krajského súdu boli porušené ich v záhlaví označené základné práva zaručené Ústavou

Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Zároveň navrhujú, aby ústavný súd napadnuté rozsudky zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a priznal sťažovateľom náhradu trov konania.

II.

5. Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

6. Predpokladom úspešného uplatnenia námietky porušenia základných práv a slobôd v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je splnenie všeobecných a osobitných náležitostí vyplývajúcich z § 20 a § 50 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ako aj ďalších procesných podmienok vyplývajúcich z § 53 zákona o ústavnom súde, ktoré ústavný súd skúma pri predbežnom prerokovaní návrhu na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa (§ 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde). Návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

7. Princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení práv sťažovateľov a vecne sa zaoberať iba tými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych

prostriedkov, ktoré mu na to zákon poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich.

8. Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, III. ÚS 114/2010).

9. Ako vyplýva zo sťažnosti sťažovateľov, jedným z napadnutých rozhodnutí je rozsudok okresného súdu č. k. 40 C 97/2010-355 z 11. júna 2015. Sťažovatelia využili svoje právo podať proti tomuto rozhodnutiu opravný prostriedok (odvolanie), o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd (v tomto prípade v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Co 629/2015), ktorý v prípade zistenia zásahu okresného súdu do základných práv alebo slobôd sťažovateľov (či už svojím rozhodnutím alebo postupom) bol zároveň povinný týmto právam alebo slobodám poskytnúť ochranu.

10. Právomoc krajského súdu rozhodnúť o odvolaní sťažovateľov v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu. Vzhľadom na túto skutočnosť ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť smerujúcu proti rozsudku okresného súdu odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

11. Pokiaľ ide o napadnuté rozhodnutie krajského súdu, ústavný súd vo vzťahu k nemu v prvom rade konštatuje, že sťažovatelia sa v sťažnosti osobitne nevyjadrili k vyčerpaniu opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde ako jednej z procesných podmienok konania pred ústavným súdom a nepredložili mu ani kópiu napadnutého rozsudku krajského súdu s vyznačenou doložkou o právoplatnosti.

12. Ústavný súd následne na okresnom súde zistil, že mu sťažovatelia zamlčali, že proti napadnutému rozsudku krajského súdu, ktorý prevzal ich právny zástupca 23. novembra 2017, podali 10. januára 2018 mimoriadny opravný prostriedok – dovolanie, o ktorom dosiaľ nebolo zo strany Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) rozhodnuté.

13. Vzhľadom na skutočnosť, že dovolacie konanie ešte nie je skončené, musela byť sťažnosť sťažovateľov v tejto časti odmietnutá pre jej predčasnosť, pretože o ochrane v záhlaví označených práv, ktorých porušenie namietajú, bude vo vzťahu ku krajskému súdu ako súdu odvolaciemu rozhodovať najvyšší súd ako súd dovolací. Súbežné podanie dovolania a sťažnosti ústavnému súdu totiž navodzuje situáciu, keď princíp subsidiarity vyplývajúci z čl. 127 ods. 1 ústavy síce vylučuje právomoc ústavného súdu, ale iba do rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní. Tejto situácii zodpovedá aplikácia § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov. Ústavný súd preto zaujal názor (podobne napr. III. ÚS 109/2010, III. ÚS 114/2010, III. ÚS 199/2010, III. ÚS 7/2014, III. ÚS 124/2017 a iné), že v prípade podania opravného prostriedku (dovolania) a súbežne podanej sťažnosti ústavnému súdu je sťažnosť považovaná za prípustnú až po rozhodnutí o dovolaní.

14. Za daných okolností sa ústavný súd musel zaoberať aj úvahou, aké dôsledky bude mať pre sťažovateľov prípadné posúdenie dovolania najvyšším súdom ako dovolania neprípustného. Pre tento prípad ústavný súd majúc na zreteli účel základného práva

na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru konštatuje, že v prípade procesného rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní bude sťažovateľom lehota na podanie sťažnosti ústavnému súdu považovaná za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu krajského súdu (porovnaj tiež rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 12. 11. 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verzus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, body 51, 53 a 54).

15. Vzhľadom na uvedené skutočnosti sa ústavný súd podanou sťažnosťou v časti smerujúcej proti rozhodnutiu krajského súdu meritórne nezaoberal, ale podľa zásady *ratio temporis* ju odmietol ako neprípustnú pre predčasnosť podľa § 53 ods. 1 v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. marca 2018